

Salon kaupungin lausunto jätteenkuljetusjärjestelmästä

834/14.06.00/2017

Kaupunginhallitus 18.05.2020 § 193

Valmistelija: ympäristönsuojelupäällikkö Heidi Veck, heidi.veck@salo.fi, 02 778 7800; kaupunkikehitysjohtaja Mika Mannervesi, mika.mannervesi@salo.fi, puh. 044 778 5001

Lounais-Suomen Jätehuoltolautakunta pyytää 11.5.2020 mennessä Salon kaupungin lausuntoa jätteiden kuljetusjärjestelmästä päättämistä koskevassa asiassa.

Jätehuoltolautakunta teki 23.5.2017 (§ 31) päätöksen siirtymisestä kiinteiden jätteiden kiinteistöittäisestä kuljettamisesta jätelain 37 §:n mukaiseen kiinteistönhaltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. Käytännössä siis vain jätteenkuljetusjärjestelmän nimi päivitettiin nykyisen jätelain termien mukaiseksi. Järjestelmä jäi päätöksellä ennalleen. Päätöksestä valitettiin Turun hallinto-oikeuteen, joka kumosi lautakunnan päätöksen ja palautti asian uudelleen käsiteltäväksi. Turun hallinto-oikeuden päätöksestä valitettiin Korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi valitukset.

Jätehuoltolautakunnan on tehtävä jätelain 149.4 §:n perusteella uusi päätös, joka koskee kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettavien kiinteiden jätteiden (polttokelpoinen jäte, biojäte, pienmetallijäte sekä lasi-, metalli-, kartonki- ja muovipakkausjätteet) kuljetusjärjestelmää. Päätös koskee Auran, Kaarinan, Liedon, Marttilan, Paimion, kanta-Paraisten, Pöytyän, Ruskon Ruskon kunnanosan, Salon, Sauvon ja Turun alueita, joilla ko. jätteiden kiinteistöittäinen kuljetus järjestetään nykyisin vanhan jätelain mukaisena ns. sopimusperusteisena jätteenkuljetuksena.

KHO:n perusteluiden mukaan lautakunnan päätöksenteossa käytössä olleet selvitykset ovat sisältäneet tietoja, joita on voitu käyttää kuljetusjärjestelmästä päättämisen perusteena ja niitä voidaan pitää asiantuntevasti laadittuina. Koska jätehuoltolautakunnan selvityksissä ja kuljetusyrittäjien teettämässä Ramboll Oy:n selvityksessä on kuitenkin päädytty vastakkaisiin johtopäätöksiin jätelaissa asetettujen vaatimusten täyttymisestä, edellyttää kuljetusjärjestelmästä päättäminen näiden selvitysten vertaamista ja uusien päätelmien tekemistä.

Lautakunta on päätöksessään viitannut yleisesti kuljetusyrittäjien lausunnon liitteenä toimitettuun konsulttiselvitykseen, mutta ei ole yksityiskohtaisesti esittänyt, millä perusteella se on päätynyt pitämään kyseistä selvitystä luotettavampana kuin muita käytössään olleita selvityksiä.

Päätöksen kohteena oleva alue on asukasmäärältään suuri ja maantieteellisesti laaja, ja se kattaa jätteenkuljetuksen ja kuljetusolojen

kannalta hyvin eri tyyppisiä alueita. Nämä olosuhteet korostavat tarvetta arvioida tarkemmin, mistä erot selvityksissä ja niiden johtopäätöksissä johtuvat ja miltä osin ristiriidat mahdollisesti johtuvat tekijöistä, joiden painotus kokonaisarvioinnissa kuuluu lautakunnan harkintavaltaan.

Lisäksi perusteluissa on todettu, että koska lautakunnan päätös on perustunut ensisijaisesti kuljetusyrittäjien teettämään konsulttiselvitykseen, olisi myös tästä selvityksestä tai sen perusteella tehdyistä päätelmistä tullut varata jätelain 38 §:n tarkoittamalla tavalla mahdollisuudet tiedon saamiseen ja mieliteiden esittämiseen ennen päätöksentekoa.

Lausuntoa pyydetään kaikilta toimialueen kunnilta ja niiden ympäristönsuojeluviranomaisilta, koska kahden eri kuljetusjärjestelmän ylläpito Lounais-Suomen jätehuollon yhteistoiminta-alueella vaikuttaa koko alueen jätehuollon järjestämiseen.

Lausuntopyynnön liitteinä ovat seuraavat asiaa koskevat selvitykset:

Liite 1 Selvitys jätelain 35 §:n ja 37 §:n mukaisten ehtojen täyttymisestä

Turun seudun jätteiden kuljetuksissa 11.4.2017, Ramboll Oy

Liite 2 Selvitys jätehuollon hinnoista Lounais-Suomen alueella, Taloustutkimus Oy

Liite 3 Jätekuljetusjärjestelmien vertailu, Logistinen näkökulma, Turun AMK

Liite 4 Vastine Ramboll Oy:n selvitykseen, Turun AMK

Liite 5 Kunnan vastuulle kuuluva jätteenkuljetus Lounais-Suomessa, Turun kaupunki, Ympäristötoimiala, Ympäristönsuojelu

Jätelain mukaiset jätteenkuljetusjärjestelmät

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunta kilpailuttaa vastuulleen kuuluvan jätteen keräyksen ja kuljetuksen kiinteistöiltä käsittelypaikkaan, hyväksyy jätemaksutaksassa jätemaksujen perusteet ja jäteastiakohtaiset jätemaksut. Kunnan jätemaksut ovat julkisia ja julkisoikeudellisia. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ainoastaan kunta tai kunnan lukuun toimiva jätteenkuljettaja saa kuljettaa kunnan järjestämistä vastuulle kuuluvaa jätettä. Lounais-Suomen jätehuollon yhteistoiminta-alueella Lounais-Suomen Jätehuolto Oy kilpailuttaa kuljetusurakat keskitetysti ja kullakin urakka-alueella kuljetuksista vastaa kilpailutuksen kautta valikoitunut yksityinen kuljetusyrittäjä. Kunnan jätteenkuljetusten kilpailutuksessa on noudatettava lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltija järjestää itse kiinteistönsä jätteenkuljetukset sopimalla kiinteistön jäteastioiden tyhjentämisestä rekisteröidyn kuljetusyrittäjän kanssa. Kiinteistön maksama jätemaksu on yksityisoikeudellinen ja perustuu kiinteistönhaltijan ja jätteenkuljetusyrityksen väliseen sopimukseen. Kiinteistönhaltijan järjestämän kuljetuksen alueella voi toimia samanaikaisesti useampia kuljetuspalveluita tarjoavia kuljetusyrittäjiä.

Salon alueella on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus.

Lausuntopyyntö liitteineen on oheismateriaalina.

Kuljetusjärjestelmien arviointia

Lausuntopyynnön liitteessä on kattavaa arviointia kummastakin kuljetusjärjestelmästä. Sen lisäksi asiaa on tarkasteltu myös paikallisesta näkökulmasta.

Kaupunginjohtajan johdolla kokoontuva EPO-toimikunta, jossa ovat edustettuna kaupungin lisäksi kaikki kaupungin alueella toimivat yrittäjäyhdistykset sekä Salon kauppakamariosasto ja Salon Nuorkauppakamari sopi kokouksessaan, että yrittäjäjärjestöt saavat kyselylomakkeen, jonka kautta voivat esittää arvioitaan kuljetusjärjestelmävaihtoehtojen yritysvaikutuksista. Kaikissa järjestöjen vastauksissa pidetään kiinteistönhaltijan järjestämää vaihtoehtoa yritysvaikutuksiltaan parempana vaihtoehtona. Yhteenvedo kyselyn tuloksista toimitetaan esityslistan liitteenä.

Joistakin vastausten sanallisista perusteluista voidaan tulkita, että arvioinnissa on tarkasteltu muutakin kuin jätteenkuljetusjärjestelmää. Kuljetusjärjestelmän valinnalla ei esimerkiksi ole vaikutusta energiahyödyntämiseen tai kierrätykseen ohjautuvan jätteen määrään, sillä kysymys on vain siitä, miten valitaan joka tapauksessa kunnan vastuulla olevan asumisessa syntyvän jätteen kuljettajat jätteiden keräyspisteistä kunnan osoittamaan vastaanottoipaikkaan. Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessakaan ei voi olla lain mukaan mahdollista, että jätteen kuljettaja veisi jätettä muualle kuin kunnan osoittamaan vastaanottoipaikkaan.

Kuten vastauksissakin todetaan, mikäli kuljetusjärjestelmäksi valitaan kunnan järjestämä kuljetus, on tärkeää, että kilpailutusten urakka-ajat ja -alueet valitaan niin, että pienilläkin yrityksillä on tasapuolinen mahdollisuus osallistua oman toiminta-alueensa kilpailutuksiin. On estettävä, että kilpailutuksessa iso valtakunnallinen yritys voisi ensimmäisellä kierroksella tappiollisen tarjouksen jättämällä voittaa kilpailutuksen. Pienemmillä yrityksillä ei ole mahdollisuutta jättää kalustoa odottamaan seuraavaa kilpailutuskierrosta ja kun se tulee iso toimija voikin hallitsevan markkina-aseman turvin määritellä hintatason.

Pelkästään yritysvaikutusten näkökulmasta tarkasteltuna ei synny kattavaa käsitystä jätteenkuljetusjärjestelmän valinnalle. Lopullisessa kannan määrityksessä on syytä ottaa huomioon myös muita näkökulmia. Kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymisessä on lyhyellä aikavälillä suuremmat kielteiset yritysvaikutukset kuin kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jatkamisella, vaikka siirtymäajasta johtuen kummankaan ratkaisun vaikutus ei lyhyellä aikavälillä ole suuri. Pitkällä aikavälillä yrittäjäjärjestöjen edustajat näkevät kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymisellä on enemmän kielteisiä yritysvaikutuksia kuin kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jatkamisella, mutta onnistuneella kilpailutuksella niitä voidaan vähentää. Päätösehdotuksen tueksi jätteenkuljetusjärjestelmää on syytä tarkastella myös ainakin kuntalaisten tasapuolisen kohtelun, kestävän kehityksen ja viranomastoiminnan edellytysten näkökulmasta.

Rakennus- ja ympäristölautakunta käsitteli asiaa 15.4.2020 § 52 asiaa ja

päätti ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntona todeta äänin 12-1, että Salon kaupungissa tulee jatkua jätteidenkuljetuksessa nykyinen kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus. Pöytäkirja lautakunnan käsittelystä on esityslistan liitteenä.

Jätelain muutoksen valmistelu

Parhaillaan on käynnissä lausuntomenettely, jossa Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja ehdotuksesta jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Hallituksen esityksen perusteluissa jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 24.4.2020 todetaan kuljetusjärjestelmistä seuraavaa:

Kunnan mahdollisuus siirtää kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen kiinteistön haltijan vastuulle ehdotetaan poistettavaksi kiinteän jätteen (biojäte, muut erilliskerättävät jätelajit, sekalainen yhdyskuntajäte) kuljetuksen osalta. Kunnan tulisi jatkossa järjestää kiinteän jätteen kuljetus kiinteistöiltä. Kunnan olisi siirryttävä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta viimeistään viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta ja muiden kiinteiden yhdyskuntajätteiden, kuten biojätteen ja pakkausjätteiden osalta viimeistään kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jätedirektiivi ei sääntele kuljetusten järjestämistapaa, joten se on kansallisen lainsäätäjän harkinnan varassa.

Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuksen osalta säilytettäisiin kunnan mahdollisuus päättää kuljetuksen järjestämisestä joko kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta koskevan päätöksen edellytyksiä yksinkertaistettaisiin nykyiseen verrattuna. Kunta huolehtisi voimassa olevan lain mukaisesti saostus- ja umpisäiliölietteiden vastaanoton ja käsittelyn järjestämisestä sekä lietteiden jätehuollon seurannasta ja valvonnasta. Seurannan helpottamiseksi kuljettajan tiedonantovelvollisuutta kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta tiukennettaisiin jonkin verran, ja tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi jätelain rikkomisena.

Kunnan toteuttamia jätteen kuljetusten hankintoja koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin tuntuvasti erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kilpailumahdollisuuksien turvaamiseksi. Kunnalle säädettäisiin velvollisuus käydä markkinavuoropuhelua alueen toiminnanharjoittajien kanssa kuljetuspalvelujen hankintaa suunnitellessaan. Kunnan palvelun tarjoajalle asettamien ehtojen tulisi olla kohtuullisia. Hankittavat palvelut tulisi määritellä ja ajoittaa hankintalain 2 §:n mukaisesti ottaen huomioon pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet päästä tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Jätekuljetukset olisi kilpailutettava osiin jaettuina ja tästä voisi poiketa vain painavasta syystä.

Lausuntopyynnön kohteena olevaan luonnokseen hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta voi tutustua osoitteessa lausuntopalvelu.fi.

Vs. kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää antaa Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:lle jätteiden kuljetusjärjestelmästä päättämistä koskevassa asiassa seuraavan lausunnon:

Salon kaupunginhallitus lausui jätteenkuljetusjärjestelmästä asian edellisen käsittelyn aikana 24.4.2017 (§ 168). Tilanne Salon kaupungissa ei ole jätehuollon osalta muuttunut, joten Salon kaupunki viittaa aiempaan lausuntoonsa ja toteaa, että Salon alueella kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen ohella myös kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus täyttää jätelain 35 ja 37 §:ien mukaiset vaatimukset. Koska nykyinen kuljetusjärjestelmä on toiminut kokonaisuutena katsoen kohtuullisen hyvin, ei järjestelmän muuttamiseen toiseksi ole perusteita.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.